

Prayer's Power

פרשת מסעי תשפ"ב

22 But if with suddenness, without enmity, did he push him, or he hurled any implement upon him without ambush; 23 or with any stone through which one could die, without having seen, and caused it to fall upon him and he died — but he was not his enemy and did not seek his harm — 24 then the assembly shall judge between the assailant and the avenger of the blood, according to these laws. 25 The assembly shall rescue the murderer from the hand of the avenger of the blood, and the assembly shall return him to his city of refuge where he had fled; he shall dwell in it until the death of the Kohen Gadol, whom one had anointed with the sacred oil. 26 But if the murderer will ever leave the border of the city of refuge to which he had fled, 27 and the avenger of the blood shall find him outside of the border of his city of refuge, and the avenger of the blood will kill the murderer — he has no blood-guilt. 28 For he must dwell in his city of refuge until the death of the Kohen Gadol, and after the death of the Kohen Gadol the murderer shall return to the land of his possession.

2 Artscroll
 עיר-מות הנקח הנגדל — *Until the death of the Kohen Gadol.* The Kohen Gadol bears some responsibility for the death, because he should have prayed that fatal accidents would not occur during his tenure (*Rashi*). Since there are varying degrees of "unintentionality," no human court can determine how long the exile for individual cases should be. The duration of exiles, therefore, is left to an event ordained by God alone (*Sforno*).

258 □ RABBI FRAND ON THE PARASHAH 3

296 □ RABBI FRAND ON THE PARASHAH 2

A PERSON WHO KILLS SOMEONE UNINTENTIONALLY is required to flee to an *ir miklat* (city of refuge), and remain there until the *Kohen Gadol* dies. If he leaves the *ir miklat*, a relative of the victim can avenge the death by taking the life of the murderer.

↘ The *pasuk* tells us that the killer must remain within the *ir miklat* until the death of the *Kohen Gadol* "asher mashach oso b'shemen hakodesh — whom he had anointed with the sacred oil."

↘ Who is "he"? Contextually understood, the pronoun "he" in this *pasuk* is referring to the killer. Did the killer anoint the *Kohen Gadol*?

↘ Not every killer is worthy of refuge in the *arei miklat*. *Beis din* is required to judge whether or not the killer is a candidate for the *arei miklat*.

What happens if the killing occurred while the *Kohen Gadol* was alive, but *Beis Din* only decided the case after that *Kohen Gadol* died and another *Kohen Gadol* was anointed? Does the killer go free immediately?

The Talmud tells us that the killer does not go free until the demise of the second *Kohen Gadol*.

This is written implicitly in the *pasuk* we are discussing, explains the Talmud. This *pasuk* is referring to *Beis Din* sending a person whom they deemed worthy of refuge to the *arei miklat*. When does he go free? Upon the death of the *Kohen Gadol* "asher mashach oso" — i.e., the *Kohen Gadol* who was anointed at the time that the *Beis Din* determined the killer worthy of refuge, not the one who was serving when the actual killing took place.

R. 1.0r

1) If the unintentional murder was committed after the *Kohen Gadol* died, and before a new one was selected, but the new *Kohen Gadol* is chosen before the verdict requiring the perpetrator to flee to a city of refuge is handed down, then the murderer can leave only with the death of the newly appointed *Kohen Gadol*. Again the new *Kohen Gadol* is somehow implicated. But how? The *Gemara* says he should have prayed for acquittal and did not.

On the surface this strikes us as incredible. The murder has already occurred. The task of the *beis din* is to ascertain what occurred and deliver a verdict accordingly. Should the *Kohen Gadol* have prayed that the *beis din* err?

5
THE TORAH MAKES THE LENGTH OF AN UNINTENTIONAL killer's sentence in an *ir miklat* (city of refuge) contingent upon a most peculiar condition: the death of the *Kohen Gadol*. The Talmud (*Makkos* 11a) relates that mothers of Kohanim Gedolim were concerned that those killers might pray that their sons should die, and they would therefore bring food and clothing to the *arei miklat* in an effort to make its residents happy so they should not wish death upon the *Kohen Gadol*.

↘ The Talmud wonders why they had to undertake such action. A verse in *Mishlei* (26:2) states clearly, "A gratuitous curse will not come upon him"; one need not fear a curse issued for no reason. Why, then, should the *Kohen Gadol*'s mother be concerned that her son would die as the rest of a killer's curse?

6

שצ	ברכת	מסעי	מרדכי
מיייתי, והכתיב וכו'. אייל ההוא סבא, מפירקיה דרבא שמיע לי, שהיה להן לבקש רחמים על דורן ולא בקשו. ואיכא דמתני, כדי שיתפללו על בניהם שלא ימותו. טעמא דמצלו, הא לא מצלו מיייתי, מאי הוה ליה למעבד. הכא אמרינן, טוביה חטא וזיגוד מנגיד. התם אמרי, שכם נסיב ומבגאי גזיר. אמר ההוא סבא, מפירקיה דרבא שמיע לי, שהיה להן לבקש רחמים על דורן ולא בקשו. כי הא דההוא גברא דאכליה אריא ברחוק תלתא פרסי וכו'.	והדבר מופלא, האם יש להקיש בין הנהגותיו הפדנטיות של אליהו הנביא, לבין ענשים שיבואו רחייל על הכתר הגדול עקב זאת?	כלום יש בתביעה זאת, שריבי"ל נתבע עליה, משום הסרת מחסום הייחסיים, החוסם את הקללה כי תבוא לייע?	הרי לך הסתכלות שונה, מן הנורמה שקבעת לעצמך — בן אדם. להוי ידוע, כי זוהי מדת האחריות הנדרשת מכל אחד, ובודאי מכהנים גדולים.

כי אמנם, בידו של כהן גדול הדבר, למנוע רצח ונרצחים.

↘ ואם בידו הדבר, עליו לעשות כל שביכלתו, והיכולת מתבטאת בכך, שיש לו היכולת לבקש רחמים על בני דורו, ואילו יבקש, ודאי ייענה, ומשלא נענה, משמע לא ביקש, ומשלא ביקש, משמע, לא היה חוש האחריות מפותח דיו.

Why must a murderer stay in an *ir miklat* until the *kohen gadol* dies? What is the connection between the *kohen gadol* and the person who kills someone else accidentally?

The *kohen gadol* should have prayed that such a tragedy not occur during his lifetime. Since he did not, the length of the murderer's confinement in the *ir miklat* is determined by the life span of the *kohen gadol* (Rashi, 35:25).

Nowhere in the Torah do we find that it is the responsibility of the *kohen gadol* to pray for the welfare of the entire *Bnei Yisrael*, nor do we find mention of such a *tefillah* in the prayer text that the *kohen gadol* recited on Yom Kippur. It must be that this responsibility is patently obvious and self-understood. One who is chosen as the *kohen gadol* has been appointed guardian of *Bnei Yisrael*, and a guardian is responsible for the welfare of all his charges.

Anyone who occupies a position in which he is entrusted with the care of others has a responsibility to pray for their welfare. Whether one is a rabbi, teacher, manager of a company, or (even more so) a parent, he must pray for his charges. If he fails to pray for their welfare, he has not merely been derelict in his duty; he is also, to a certain extent, responsible for any tragedy that may befall them.

Rav Wolbe was certain that whatever he achieved in the area of Torah was in the merit of his mother's constant prayers. She would pray for him as often as 10 times a day. There is no limit to the number of prayers that we can offer on behalf of our children. We can never say, "We've prayed enough."

There is no set *nusach* of *tefillah* given to us by Chazal with which to *daven* for our children. It is up to each parent to come up with a personal prayer and pray from the

"There is no limit to the number of prayers that we can offer on behalf of our children."

depths of his or her heart. The *tefillos* can and should be adjusted to each particular situation or challenge that the child might be facing.

Davening for the success of one's children is so vital that it might very well be the most important aspect of raising our children. Although our children were placed in our care, it would be a grave mistake to think that their *chinuch* is entirely in our hands. The same holds true for anyone who is in a position to influence others. The very best way to influence them positively and safeguard them from harm is by offering heartfelt *tefillos* on their behalf.

(Zeriyah U'Binyan Bechinuch, pp. 34, 35)

The requirement that the unintentional murderer flee to a city of refuge forces him to reorient his perspective on life. His forced exile is a reminder of the impermanent nature of this world and the fact that our primary existence is in the next world. At the same time, the fact that God provided cities of refuge at all brings home to him the preciousness of life in this world. All the cities set aside for *Levi'im* served as cities of refuge, and the majority of the cities of refuge were those of the *Levi'im*. Exposure to the *Levi'im* helped those forced to seek refuge in the cities to appreciate the spiritual conduct that is the true purpose of life in this world.

We now see that even unintentional murder comes from a flawed view of the meaning of life. But still to be understood is how the *Kohen Gadol* was implicated in this flawed perspective.

David Hamelech proclaimed, "And I am my Prayer" (*Tehillim* 69:14). The *Chafetz Chaim* used the following *meshal* to explain what it means to be one with one's prayer. If a distinguished looking man comes to one's door soliciting funds, we expect him to explain precisely what he is collecting for. But if a poor, dishevelled beggar crawls to the door obviously hungry and thirsty, he need not verbalize any request. His whole demeanor cries out his message. Similarly, explained the *Chafetz Chaim*, David told Hashem, "I do not need to verbalize my prayer for my very essence, my entire conduct, conveys what I seek. I am literally my prayer."

ואם כך הוא הדבר, לא רק אליהו הוא שאינו נגלה, אלא ששוב אין קללתו של הרוצח קללת חיים, ואין איפוא שום עצה, אלא ל"שחד" את הרוצחים, ולחתונן בפניהם כי יעשו חסד עם האמהות, ולא יתפללו ולא יקללו את בנייהם הכהנים הגדולים.

נפלא ומאלף.

יש איפוא לפתח את חוש האחריות של כל אחד ואחד.

יש עוד לפני כן, לאמוד ולדעת אל נכון, את כוחותיו של כל אחד ואחד, ואת כוחה של תפילה בפרט.

ומשמותבהרת התמונה, ונדעים הכוחות, ויש להניע את מנוע האחריות אשר יפעיל את כל הכוחות העצומים הנמצאים בקרבנו, למען לא יטרף שום אדם, לא טירוף של גשם וק"ו לא טירוף של רוח.

ותבא עלינו ברכת ה'.

Perhaps this is what the *Gemara* means when it says that the *Kohen Gadol* is culpable for not praying that tragic incidents of this nature not occur. The intensity of his appreciation for the value of life should have colored his every thought and action to such an extent that this message was impressed on all who saw him, and the number of unintentional murders thereby reduced.

Even one who was not the *Kohen Gadol* at the time of the tragedy is held responsible. As next in line to the *Kohen Gadol*, he was a sufficiently renowned personality to influence the community and to

reduce the number of murders resulting from negligence. Thus any accidental deaths would have been only in cases where the murderer was freed from any need to go to the city of refuge because the element of accident was so great that he is considered as if he were forced.

Each of us is in a position to influence others. Leaders influence their followers. The more knowledgeable and observant influence those less knowledgeable and observant. Parents influence their children, etc. The degree of that influence is almost completely a function of the extent to which the one seeking to have a positive influence reflects the message he wishes to convey.

The *Gemara* (*Nedarim* 81a) relates that the prophets and Sages could not explain why *Eretz Yisrael* was destroyed until Hashem revealed "For they forsook My Torah," which means, the *Gemara* continues, that they did not make the blessing prior to the learning of Torah. Yet elsewhere Chazal say that the *Beis Hamikdash* was destroyed due to idolatry, immorality and murder.

Perhaps the intention of the *Gemara* is to explain why the Sages of that generation did not have more influence on their generation. That is the question which perplexed even the prophets and Sages until Hashem revealed the answer. In this light, the *Gemara* does not mean that they did not make a *berachah* at all, but rather that their conduct did not reflect the appreciation of Torah which the *berachah* expresses. The failure of the *talmidei chachamim* in this regard explains why they had so little influence on the common people and why the latter were able to sink to such depths.

The *sefarim* relate that parents should pray constantly for their children's spiritual development — that they be *talmidei chachamim* and *n'shei chayil*. This prayer is not one that is verbalized only in *Shemoneh Esrei* or before candle lighting on Friday night. It must emanate from every fiber of the parents' being, so that the child is aware that this is his parents' sole desire — their prayer.

Similarly, the *sefarim* relate that Torah-observant Jews must pray that all Jews be inspired by Hashem to do *teshuvah*. We must show every Jew that this is our deepest desire and prayer, for only then can we hope to draw near those who are far.

The Kohen Gadol's Responsibility to Prevent Murder

The penalty that the Torah prescribes for an accidental murderer ascribes responsibility for his misdeed to a most unlikely candidate - the *kohen gadol*. The term of exile for an inadvertent murderer is linked to the life of the *kohen gadol*, as the Torah states (*Bamidbar* 35:25), "The congregation shall save the murderer from the *go'el hadam*, the avenger of the murder, and the congregation shall return him to his city of refuge...and he shall dwell there until the death of the *kohen gadol*." Why is it specifically the *kohen gadol's* death that results in the murderer's release from exile? Rashi explains (in his second explanation to that *pasuk*) that the *kohen gadol* was expected to pray that no such misfortune befall the Jewish people during his lifetime. But this requires some clarification. Why was the *kohen gadol* expected to pray specifically for the prevention of murder during his lifetime? What about other grave sins, such as *avodah zarah* and *chillul Shabbos*? We do not find any instances in which the *kohen gadol* is linked to the commission of those sins; shouldn't he also have prayed that other transgressions not occur?

Even more puzzling is the Mishnah's ruling (*Makkos* 11b) that if the *kohen gadol* dies before the inadvertent murderer is sentenced to exile, and another *kohen gadol* is appointed in his stead, the murderer must be confined to the city of refuge until the death of the second *kohen gadol*. Why does the second *kohen gadol*, who did not occupy his position at the time of the actual murder, bear any responsibility for the murderer? The Gemara explains that "he should have prayed that [the murderer] be acquitted, and he did not do so." Many *Acharonim* point out the difficulty with this: If the murderer's actions truly made him deserving of the punishment of exile, why should the *kohen gadol* pray for his acquittal?

2. *Aruch Laner* (ibid.) explains that if the *kohen gadol* had prayed to Hashem for the murderer to be forgiven, then the atonement of exile truly would not have been necessary for the murderer and he would have deserved an exemption from exile. In such a case, Hashem would have placed in the judges' minds a rationale for exempting him from exile. *Michtav Me'Eliyahu* (vol. 3, p. 88) offers a similar explanation. See also the commentary of *Pilpula Charifta* on *Rosh, Sanhedrin*, ch. 4, par. 5 (subpar. 90); *Sfas Emes* on *Makkos*, ibid.; and *Shu"t Teshuvah Me'uhavah*, Vol. 1, p. 194.

The Kohen Gadol's Influence on the Nation

We suggest that the *kohen gadol's* responsibility for every occurrence of accidental murder was not merely a function of his status as a leader of the Jewish people. Rather, his accountability for incidents of murder was intrinsically intertwined with his *kehunah*, since the act of murder is the opposite of the very nature of the *kehunah*.

One of the foundations of the world is the attribute of *shalom*, peace. The Mishnah admonishes us (*Avos* 11:12), "Be among the disciples of Aharon, to love peace and pursue peace." Maharal explains (*Derech Chaim*, ibid.) that Aharon pursued peace so ardently because it is the function of the *kohen gadol* to unite the entire Jewish people and cause them to merge into a single entity. The Jewish people have only one Beis Hamikdash and only one *Mizbe'ach*, and the *kohen gadol*, who leads the sacrificial services in the Beis Hamikdash, is charged with the responsibility of binding the entire nation together.

The attribute of peace was not the exclusive domain of Aharon Hakohen. Rather, it is shared by all *kohanim*. In fact, one of the *mitzvos* given to the *kohanim* is the responsibility of blessing the Jewish people with the *Birkas Kohanim*, which concludes with the words, "May He place peace before you."

Murderer and Kehunah - Two Extremes

We suggest that the *kohen gadol* is held accountable for every occurrence of accidental murder that takes place during his term precisely because the attribute of peace is such a fundamental component of the *kehunah*. Every act of murder, even an accidental murder, indicates a flaw in the peace and unity that are supposed to prevail within the Jewish nation. If the accidental killer had truly been sensitive to other Jews and had cared about them to the same extent that he cared about his own needs, he certainly would have acted with extra caution that would have prevented the mishap from occurring. The fact that one Jew could inadvertently take the life of another Jew points to a defect in his sense of caring for others. And if the *kohen gadol* had achieved perfection in his *kehunah*, one of the foundations of which is the preservation of peace within the Jewish people, the people would have been subject to a shower of blessing and peaceful coexistence that would have made it impossible for any of them to take the life of another. Thus, *Kli Yakar* states, "Because the attribute of Aharon was *shalom*, [the *kohen gadol*] should have prayed for his contemporaries, that there be only peace and truth in his days, and that no such sordid incident take place."

This also explains why the *kohen gadol* is held accountable even if he was appointed just before the *beis din* issued the murderer's verdict. The mere fact that a *beis din* rules that a murder has taken place among the Jewish people, and that a murderer is therefore separated from the nation and banished to a city of refuge, represents a defect in the peace and unity that are supposed to prevail in the nation. The new *kohen gadol* is expected to fulfill his task by praying for peace throughout the nation. As a result of his prayers, Hashem would prevent a guilty verdict from being issued against the accidental murderer; instead, the judges would discover a reason to acquit him, thereby exempting him from the punishment of exile.

19

ה'תש"ו - 5 י"ג

"ותלה חזרתו במות האיש אשר הוא הנכבד שבבני אדם ואהוב לכל ישראל, שבזה תנוח דעת הגואל אשר נהרג קרובו, שזה ענין טבעי לאדם כל מי שתקרוה צרה, כשתבוא ג"כ לזולתו כיוצא בה או גדולה ממנה ימצא נחמה על מקרתו, ואין במקרה המות בני אדם אצלנו יותר גדול ככה"ג
(רמב"ם ד"ל בס' מו"ק ח"ג פ"מ)

20

הנה הרעיון המרכזי, בביאורי רוב המפרשים, המובא בעניין התעכבותו של הרוצח בעיר המקלט הוא שלא יכניס את עצמו לסכנה, כי בעזבו לזמן מה את עיר המקלט עלול הוא גואל הדם להתחמם ולהרוג אותו, א"כ במה בטוח הוא, הרוצח שגם אחר מונג' הכה"ג, בשובו אל ביתו ולא רצו שגם אז לא יחס לבבו של גואל הדם? ועיי' תירץ הרמב"ם ז"ל הנ"ל.

יש להוסיף על הנ"ל היות ומיתת הכה"ג משרה בקרב העם רוח של הכנעה ושל פיוס ההרגשים הקיצוניים, הנובעים מרתיחת הדמים כגון נקמה וזעם ושאיפה להתנפל וכדומה.

כל אלה ההרגשים הולכים ומתרככים ומתבטלים, ואפילו החשבונות שלכאורה נראים לו לאדם ככשרים והגונים, חשבונות מתחלפים

ומשתנים לעיונים נפשיים יותר מעמיקים, ומזדככים עד כדי מצב של חשבון הנפש יותר בהיר, חשבון ועיון המביאים לידי הבנה שישנם תיקונים יותר מועילים מאשר שפיכת דמו של הרוצח בשגחה, המחשבות המתעוררות אצל האדם, עם מותו של הכה"ג מביאות אותו לידי זכרון יום המיתה בכלל.

והזכרת יום המיתה מועילה, כידוע, לריכוך ולעידון ההרגשים בכלל, את מקומן של ההרגשות הדלוחות והמבולבלות, המלוות את האדם בדרך כלל בחייו היום-יומיים, תופשות הרגשות יותר רציניות ויותר גבוהות. החי בהסתכלותו בגוף המת של האדם שזה אתמול שלשום מלא היה רעיונות ושאיפות ומחזות רב גווניות בחיים, אז מתקרר בדעתו, ונח מכעס וזעמו, ולא יחס לבבו.

21 ואם תמונת מת של אחד פשוט מעוררת רגשות כל כך עדינים, מה גם שהמסתלק הוא הכהן הגדול מנהיג הדור חביב האומה, נושא בעול צרות האומה הראשית המרכזית והמפוארת של עם ישראל, השליח של כל הצבור שנכנס לפני ולפנים להיות מלץ וסניגור על ישראל, ומטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, לב מי לא ירעד ולא יירך לשמע מותו של הכה"ג!

ומה שיש לנו ללמוד מזה במובן ההישג המוסרי הוא, שעיי' התעוררות הרגשים העדינים, עיי' התעוררותו והזדככותו של השכל לרגלי נסיבות ידועות, עלול הוא האדם להשתחרר ולהינצל מרתיחת ההרגשות הטבעיות והגסות.

עיי' עירוי רוח טהרה מיוחדת ממרומים מתבררים ומתלבנים ככסף צרוף ומזוקקים, כל מיני חשבונות רוחניים לכאורה כשרים, אשר היצר מצליח לפעמים להטף בהם סממנים של אש זרה.

עיי' הזדעזעות רוחנית עמוקה מאד, כגון עיי' הסתכלות ביום המיתה, ועיי' ציור אימת יום הדין הגדול והנורא, נעשה הוא האדם מוכשר להתנערות מסיגי הפסולת הנמצאים לפעמים אף בחוויות קדושות ועילאיות ביותר, והזדעזעות זו העוברת לפעמים על האדם כנחשול רוחני עילאי מועילה מאד להבראה ולהחלמה רוחנית מושלמת.

הגאון רבי חיים זייציק זצ"ל, מגדולי בעלי המוסר, מצביע על התעוררות מוסרית נפלאה, שניתן להפיק מדין זה.

הלא הדברים מדהימים, מדובר בשעה קצרה וחולפת בין מינוי הכהן הגדול לבין גמר דינו של הרוצח. מדובר בשעה מיוחדת במינה, שעה של חרוזה עילאית מיוחדת ובלתי חוזרת. עם ישראל בחר בכהן הגדול מאחיו ורומם אותו לעמוד בראש עם קודש, לשרת בקודש, להיות המליץ בין ישראל לאביהם שבשמים, ולהיכנס לפני ולפנים ביום הכיפורים בשעת הסליחה והכפרה, להשפיע טוב וחסד לכל השנה כולה.

והנה, דוקא בשעת שמחה שמיימת ונפלאה זו, בשיא רוממות הרוח של הכהן הגדול מאחיו ושל כלל ישראל, נתבע הכהן הגדול על הצורך לתת נפשו לצערן של היחיד, שהיה לו להתפלל עליו שיגמרו דינו לזכות. "עד כאן מגיעה אחריותו של הנבחר, המורם מן העם, שידאג לכל חלקי העם אף הפרטיים והדלים והנדכאים ביותר בבדידותם".

ומוסיף על כך הגה"צ רבי חיים זייציק זצ"ל:

"נצייר לעצמנו בימינו אנו, אילו היו מבשרים לאחד שנתמנה למנהיג, מלך או מנהל עדה חשובה וגדולה, הרי מיד היה מקיף את עצמו בהמון חוגג ומריע ומשתכר משמחה ומהתפעלות. וכי היה עולה או בלבו הרהור כלשהו אודות האנשים הבודדים, החולים המוטלים על ערש דווי, לדאוג, לשאול או להתעניין בהם באיזה אופן. הכלל המקובל בין אנשים הוא: בשעת חדותא - חדותא, ואין מערבין בשמחות להדיאבן ולעממן במחשבות נוגות על פרטים יחידים המתלבטים בדכאונם".

"ברם תורתנו הקדושה דורשת אחרת מן האדם הכללי, ובפרט מן נבחרו העם, שאף בשמחתם ורינונם, אל להם לשכוח את האומללים המוטלים בזוויות האפלות, אשר עינם וליבם לאותו הנבחר - ובנידון דידן הכהן הגדול - שיוכיזם ויחוננם בתפילתם ובעתירתם".

"ודוקא ברגעי שמחה ואושר שכאלו, מוכשרים הם הנבחרים ליצור אווירה של זכות אף לנדכאים והנאשמים ביותר, ותביעה זו שעל הכהן הגדול, מחייבת את כל אנשי התורה והמוסר שבכל הנסיבות. אף בעת ייצוגם את שמחת הכלל, אל נא יתעלמו מן היחידים הבודדים, הנחבאים אל צרותיהם וסבלם".

דרש מרדכי

בגדי כהונה מכפרים

וכתב לבאר ע"פ מה שאמרו בגמרא (זבחים פ"ה) אמר ר' ענני בר ששון למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה, לומר לך מה קרבנות מכפרים אף בגדי כהונה מכפרים, כתונת מכפרת על שפיכות דמים שנאמר: "וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתונת בדם", מכנסים מכפרים על גילוי עריות, מעיל מכפר על לשון הרע ובמהרש"א בחידושי אגדות שם כתב דמה שאמרו דבגדי כהונה היו מכפרים על שפיכות דמים וג"ע וע"ז היינו אשוגג, וכן יהגאון עיון יעקב על עין יעקב לבעל החק יעקב ומנחת יעקב כתב ג"כ דמה שאמרו שהכתונת מכפרת על מזיד ולא אתרו ביה דהוא הדין היה לו לומר דמכפרת על השוגג דלא אתיידע ליה. וכתב, שכן הסברא נותנת דקאי אשוגג שהרי דומיא דקרבנות קאמר דקאי אשוגג יעוויין שם, נמצא לפי דבריהם דהבגדי כהונה היו מכפרים על השוגג, ונראה ומובן דהיה תלוי בעיקר בהכוונה שהיה הכהן מכוון בשעת לבישה כשהיה לובש ומלובש בבגדים האלה וכשהיה לובש את הכתונת היה צריך לכוון ולבקש רחמים שיכופר להם על עוון שפיכות דמים. כן בלבישת המכנסים, שיכפרו על גילוי עריות והאפוד על עבודה זרה וכן בכל בגד ובגד שיכפר על מה שהוא בא ועומד לכפר.

כפרת בגדי כהונה תלויה בכוונת הכהן

ובכן, אם היה הכהן גדול ממלא את תפקידו כחוגן והיה נותן לבו ודעתו בעת לבישת הכתונת, להתפלל עליהם שע"י הכתונת יכופר להם על עוון שפיכות דמים שאירע בישראל, או היה מתכפר ההורג בשוגג על עונו וכמו שהקרבן מכפר על השוגג כך היתה הכתונת מבגדי כהונה מכפרת על שגגותו של ההורג בשוגג ואם נגמר דינו לגלות אותה הוא שהבגדי כהונה לא פעלו פעולתם הרצויה שהיו צריכים לכפר לו על עוון "שוגג", ונתחייב בדין כדי

שהגלות יכפר עליו וזהו אשמת הכה"ג מה שבגדי כהונה לא כיפרו עליו משום שלא ביקש רחמים כראוי בכל לבו בעת לבישת הבגדים ואם היה נותן או את דעתו ולבו, והיה מבקש רחמים, שלבישת הכתונת תכפר להם לישראל על עוון שפיכות דמים בשוגג היתה תפלתו נשמעת והיה סר עונו וחטאתו תכופר וממילא היה נגמר דינו לזכות.

באר

מסעי

יוסף

קעו

את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד - בנהמ"ח.

ובכן כבר אפשר שהכהן גדול יבקש רחמים שיגמר דינו לזכות, והקדוש ברוך הוא היה שומע תפלתו, ואלקים הנצב בעדת א"ל היה מסבב ונותן בלב הדיינים שימצאו לו זכות, ושיצא זכאי בדינו לפוטרו מגלות, ומעתה אין זה חלילה עיוות או טעות בדין, גם אינו בגדר מחוסר כפרה, כמו שהקשינו, כיון שבאמת כבר נתכפר לו חטאו, והוא נקי וצדיק כלפי שמיא, ולכן יצא זכאי גם בדיני אדם, אבל אם יצא זה חייב לגלות.

אות הוא שהבגדי כהונה לא פעלו פעולתם הרצויה שהיו צריכים לכפר לו על עוון השוגג, ונתחייב בדין כדי שהגלות יכפר עליו, וזהו אשמת הכה"ג מה שבגדי כהונה לא כיפרו עליו, משום שלא ביקש רחמים כראוי בכל לבו בעת לבישת הבגדים, ואם היה נותן או את דעתו ולבו והיה מבקש רחמים שלבישת הכתונת תכפר להם לישראל על עוון שפיכות דמים בשוגג, היתה תפלתו נשמעת, והיה סר עונו וחטאתו תכופר, וממילא היה נגמר דינו לזכות.

רפו

משחת

כי המשפט לאלקים הוא

שבין

לידי תקלה ולא ביקשו. ובמשנה להלן (שם ע"ב) נאמר, שאם עד שלא נגמר דינו מת הכהן ומינו אחר תחתיו ולאחר מכן נגמר דינו, חוזר במיתתו של שני. ומקשי מאן הוה ליה להאי כהן למיעבד מאחר שעדיין לא היה כהן גדול כשהרג זה, למה הוא נענש, ומשני, היה לו לבקש רחמים שיגמור דינו לזכות ולא ביקש.

ובשפת אמת (שנת תרנ"ד) תמה, איך אפשר לומר שהיה צריך להתפלל על גמר דינו לזכות, כיון שכבר נעשה הרציחה על ידו למה יתפלל שיגמור דינו לזכות. ומביא מזקנו החידושי הרי"ם זצ"ל דבר נפלא, לפי מה שכתב הבית יוסף בהלכות ראש השנה (או"ח סי' תקפב) בשם רבנו מנוח, למה אומרים 'המלך המשפט' בעשרת ימי תשובה, כיון ד'מלך אוהב צדקה ומשפט' משמע שהמלך אוהב שיתנהגו בראוי בצדק

ובמשפט, אבל 'המלך המשפט' מורה שהוא יתברך כביכול בעצמו הוא המשפט. וברוך זו אפשר לבאר כאן, שאם היה נגמר דינו לזכות על ידי הדיינים, היה באמת המשפט לזכות ולא היה נחשב שהיטו את הדין לזכותו, מפני שהמשפט נמשך אחר רצונו ית"ש.

והביאור ברעיון זה הוא, כי בלשון הברכה 'מלך אוהב צדקה ומשפט' ניתן בשופי להבין שבטבע העולם קיימים חוקי צדק ומשפט, והקב"ה אוהב שעם בני ישראל יתנהגו לפי משפטי צדק אלו. והבנה זו אומרת שחוקי התורה המה כמו שבכל מדינה וממשלה נקבעים חוקים ונימוסים שונים, וגם המלך ושריו קובעי החוק בעצמם מחויבים להתנהג לפי החוקים והמשפטים שנקבעו בממשלתם.

29

אבל לשון הברכה 'המלך המשפט' מורה להבין שלפי האמת אצל הקב"ה כביכול אין המציאות ככה, אלא הוא ית' המשפט עצמו והוא המנהל את העולם לפי משפטי, וכל הדינים והמשפטים שקובעים הדיינים, הכל נקבע לפי רצונו בלבד. ורק מפני שאין אנו יודעים לקבוע לבר מה הוא רצונו ית', לכן למען סדר העולם ציוונו השי"ת להתנהג לפי הכללים שקבע בתורתו הקדושה ולחתוך את הדין על פי שנים עדים יקום דבר לחייב או לזכות. ונמצא איפוא לפי זה, שגם המשפטים שמחליטים הדיינים לפי שיקול דעת תורתם, לא הוחלט לפי רצונם ודעתם האישי אלא לפי רצון הבורא.

ולכן שפיר אפשר לבקש רחמים שישתנה הדין לטובה ויצא האיש זכאי בדינו, אפילו אם במציאות אכן הרג את הנפש, כי באם יעלה רצון מאת הבורא ית"ש לזכות את האיש ולהסיר ממנו חרפת הגלות, בוודאי יהיה המשפט כך והדיינים יגמרו את דינו לזכות גמור.

ומן הכא ילמד כל איש יהודי אשר נודמן לו לדון דין תורה בבית הדין, ויצא דינו לחיוב, שלא יכעס ולא יתלונן על הדיינים ולא יערער אחר פסק הדין להוציא עליו לעז, מפני שהמשפט לאלוקים הוא ומאתו ית' נסתובבו הסיבות לחיוב מחמת סיבה ועצה בגזירת המלך המשפט גדול העצה ורב העלילה.

31

ועל כך אומר הכתוב, ליהוי ידוע לך כי 'אלה המשפטים' שאתם מתדיינים בהם היום הם 'סדורין דגלגולא', ולכן אפשר ויכול להיות שהאיש ההוא שהדיין חייב אתכם לשלשל לכיסו סכום כסף - לפי דעתכם אשר לא כדון, הלווה לכם כסף או שהתחייבתם באיזה אופן שהוא לשלם לו סכום זה, אבל לא בגלגול הקיים שבו אתם חושבים שאינכם חייבים לו, אלא בגלגול הקודם כמשפט הידוע בהדי כבשי דרחמנא, ובהיות שלא הגיעה הנשמה לתיקונה עד שתשלם את חובה, לכן התגלגלה הנשמה לזה העולם שוב כדי לשלם את חובה לאיש זה או לאחד מיוצאי חלציו, ועכשיו בהתקיים הדין לאשרו באו העניינים על תיקונם הנצחי והושלם החוב העתיק משנים קדמוניות.

32

ובחיוודע זאת פשוט ומובן שאין שום מקום לכעוס או להתלונן נגד הדיין המחייב, מפני שהוא עשה את המוטל

הוא, שצריך להאמין בכל לב ונפש שכל המאורעות הבאות עליו לא במקרה הגיעו, כי לא נעשה דבר בעולם אלא בגזירת הארון ב"ה שגור כך וכך להיעשות לו, וכפי שדרשו רז"ל (שבת לב.) את הפסוק (דברים כב ח) 'כי יפול הנופל ממנו' ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית.

35

lutely no leniency for what they might consider to be extenuating circumstances.

In cases of unintentional manslaughter, there are specific parameters by which *Beis Din* is required to send a person to an *ir miklat*. For how long? *Beis Din* does not set the killer's sentence. The killer must stay there until the *Kohen Gadol* dies. A modern justice system would set standard sentences, depending on the perceived motive of the crime and the level of recklessness displayed by the killer. That seems very logical. Is the Torah system fair? Is it fair to punish killers equally no matter what their motives were?

Actually, the Torah system is the fairest system of all, says the *Meshech Chochmah*, because it is literally Divine. In the Torah's system, a person will remain in the *ir miklat* for the precise amount of time that it takes for him to atone for his actions. *HaKadosh Baruch Hu* evaluates the motives of each killer sent to the *arei miklat*, and determines the term of the *Kohen Gadol* based on how long each killer is supposed to remain there.

ובפרשתנו נלמד גם כן דרשה נפלאה ביסוד האמור, שעל הפסוק (לה כה) 'וישב בה עד מות הנהן הגדול אשר משח אותו בשמן הקודש', הביא רש"י מהגמרא (מכות יא:) שדייקו בלשון הכתוב 'אשר משח אותו' וכי הוא משחו, אלא זה שנמשח במימי, עי"ש. וכתב המשך חכמה: ויתכן, דהורה לנו הכתוב אופני הנהגת ההשגחה, שיתכן בחיק הנהגה אשר כשביל סיבת איש פרטי יועמד זה לכהן גדול, והוא כשביל שצריך הרוצח להמתין על מיתתו של כהן גדול. ואם יועמד אחר, אולי אין לו חיים ארוכים, והועמד זה אשר יחיה חיים ארוכים למען יהיה גולה זה חבוש במקלטו ימים כבירים עד מות כהן גדול זה. וכן איפכא, כי מזלו גרם. וראה בפירושו 'הכתב והקבלה' שהביא כעין רעיון הזה בשם הרא"ש.

וחלימוד הוא איפוא, שצריך האדם להאמין באמונה שלימה שלא נעשה דבר בעולם בלי חשבון מדוקדק מאת ארון העולם ב"ה המשגיח על כל פרט ופרט מן הברואים, ואין לך מציאות כלשהי שנעשית בלי סיבה ומטרה ברורה.

ובאשר ישכיל בר ישראל לקבוע הידיעה הזו בעומק לבו ומוחו קביעות

איתנה, הנה זה האיש מבטיח לעצמו חיים של אושר ושמחה תמידיים, כי לעולם לא יבוא לידי עיצבון או מרידות על מה שנעשה שלא כרצונו, ולא יחשוב בשום טעם לכעוס על הזולת או לרטון כנגדו מדוע עשית לי כזאת, בידיעו שלא העושה עשה מה שעשה, כי אם השי"ת אשר ציווהו.

34

In *Meshech Chochmah*, Rav Meir Simchah of Dvinsk elaborates on this point to enable us to read the *pasuk* more literally.

Torah justice differs significantly from today's legal systems. Modern justice attempts to go beyond the actual crime, into the mind of the criminal, to determine *why* he committed the crime. Was he abused as a youngster? Perhaps the discrimination suffered by people of his race caused him to commit the crime? Was he fully coherent when he committed the crime? Maybe he was insane at the time Hundreds of criminals are freed each year because the jury or judge trying their case felt that they were able to evaluate the motives of the criminal, and based on their evaluation, the criminal should not be punished for his crime.

Truthfully, however, we mortals have no way of determining most people's motives. In the Torah justice system, the *dayanim* (judges) are required to rule cases based on cool, calculated examination of the evidence, with abso-

For instance, Reuven inadvertently kills someone, and based on the level of his negligence and other extenuating conditions, he should be in the *ir miklat* for 20 years. Now, if ten years before the killing, two candidates were being considered for *Kohen Gadol*, one of whom is destined to live another 15 years and one of whom is destined to live for 30, Hashem will arrange for the *Kohen* destined to live for 30 years to be anointed, to ensure that Reuven serves out his sentence.

If Shimon also killed someone, but based on his motives and actions he should only have to take refuge for 10 days, Hashem will make sure that the *Kohen Gadol* serving in Shimon's days is one who is meant to die ten days after Shimon walks into the *ir miklat*.

This is why the *pasuk* states, "*asher mashach oso*," says the *Meshech Chochmah*. Since Hashem chooses the *Kohen Gadol* based on the terms of penance needed by the various

killers in the *arei miklat*, it is as if the killers anoint the *Kohen Gadol* of their generation!

Considering the number of people in the *arei miklat* at any given time, the combinations and permutations necessary to determine who should be the *Kohen Gadol* are obviously beyond the scope of human calculation. Hashem, however, is a *Keil emunah ve'ein aveil* — a God of faith without iniquity (*Devarim 32:4*). Hashem will not allow a person who is only supposed to serve a ten-day sentence to remain in the *ir miklat* for eleven days, and he will not allow a person who requires 20 years of penance to leave one day earlier.

This insight leads us to a startling conclusion.

We view the world through human logic, and explain everything we see based on our understanding of the circumstances.

If we heard that an 83-year-old *Kohen Gadol* died, we would understand his death. No one lives forever, right? Human logic dictates that old people die.

If a 40-year-old *Kohen Gadol* dies suddenly, however, we would wonder why he died. And if we heard that he had a heart attack, we might think, "Was there any family history of heart disease? Did he smoke?"

The *Meshech Chochmah* teaches us something amazing. What we view as causation is not the actual causation. The *Kohen Gadol's* death is not based on old age, heart disease, or any other illness. The *Kohen Gadol's* death is determined by the need of the killers in the *arei miklat* to go free.

The same concept applies to all other events in life. What we consider to be the reasons for our health, wealth, success, or lack thereof, are usually not the real reasons. Causation is very confusing. Only Hashem, the God of faith without iniquity, knows the true reasons for the events in our lives.

תקלה אור מסעי דניאל 42

זהו כוחה של תפילה - למעלה מן ההגיון, למעלה מהטבע והגזירה. התפילה היא מתנת חיים וגם כאשר לא מגיע אם היא כבר נשמעת - היא מתקבלת.

לעולם איננו יכולים לומר שהתפללנו כבר מספיק עבור הילדים, ואי אפשר לקצוב גבול לתפילות שעלינו להתפלל. גם אין נוסח שתיקנו חז"ל לתפילה כזו. ישנה רק האפשרות להתפלל מעומק הלב, וכך כל אחד צריך לעשות, בנוסחו האישי. כל אחד יעשה נוסח לעצמו, בהתאם לצורך העומד בפניו באותו זמן. יש נוסח כללי שנמסר בשם החזו"א, לאומרו בברכת "שומע תפילה" ובהדלקת נרות שבת, וכך כתב:

צדה והאלהים אנה לידו ושמתו לך מקום אשר ינוס שמה. ופירשו חז"ל במסכת מכות (י) במה הכתוב מדובר, בשני בני אדם שהרגו את הנפש, אחד הרג בשוגג ואחד הרג במזיד, לזה אין עדים ולזה אין עדים, הקב"ה מזמין לפונדק אחד, זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם, וזה שהרג בשוגג יורד בסולם ונפל עליו והרגו, (ויש עדים ויגלה בעל כרחו - רש"י), זה שהרג במזיד נהרג, וזה שהרג בשוגג גולה.

הנה אדם זה הוא שפל אנשים, שהרי כבר הרג את הנפש בשוגג זה מכבר, ואם היה אדם ישר הדואג על הרוחניות שלו היה מחפש עצות היאך יתכפר לו עוונו. (והקב"ה מרחם אף על אדם כזה, וזימנו לו משמים מעשה זה שנדמנו שניהם לפונדק אחד וכו' כדי שבעל כרחו יבא לידי כפרה, וזהו מגורל חסדי השי"ת שמרחם אף על חוטא כזה שלא ימות עם העבירה בידו). ואף כשהוסיף והרג פעם נוספת בשוגג עדיין אינו מטכס עצה לחזור בתשובה, ואלמלא שיש עדים דבר שעל ידם יגלו אותו בעל כרחו היה ממשיך את חייו כרגיל אף לאחר שרצח שתי פעמים בשוגג. וכשגלה, הרי לא גלה למקום של השחתה או של עבודה קשה ח"ו, אלא אדרבה, הוא גלה למקום שיש ביכולתו לכפר על עוונו, שהרי ערי המקלט היו ערי הלויים, א"כ הרי הרוצח נמצא במחנה ליה, מקום שלומדים שם תורה ויראה, והוא יכול לקבל שם השפעה שתעזור לו לחזור בתשובה כראוי, הוא נמצא במקום קדוש. וכל זה לא משפיע עליו, אלא הוא עומד ומתפלל שימות הכהן הגדול, צדיק הדור. הרי ודאי שאדם כזה הוא פחות שבפחותים.

והנה פלא! תפלתו של הרוצח היתה עלולה להתקבל! תפלה זו, של אדם גס ופחות זה, היתה יכולה להתקבל, וזכויותיו של הכהן הגדול, קדש הקדשים, לא היו עומדות לו נגד תפלתו של הרוצח. אמותיהם של כהנים גדולים חששו לכך, וספקו מחיה לרוצחים כדי

שלא יתפללו ויקצרו את ימיו של הכהן הגדול. ולמה התקבל תפלתו? "שהיה להם לבקש רחמים על דורם ולא בקשו". רואים אנו מאן את חומרתה ועוצמתה של טענה זו, תפלתו של הרוצח יכולה להתקבל בגינה, ולגרום לכהן הגדול למות קודם זמנו. (ובגמ' שם איכא מ"ד שאף אם לא היה רוצח מתפלל היה הכהן גדול מת מפני שהיה לו לבקש רחמים על דורו, ואמותיהם של כה"ג סיפקו להם מחיה וכסות כדי שיתפללו עליהם שלא ימותו, ומזה נשמע יותר את תוקפה של טענת "היה להם לבקש רחמים", שיכול היה הכה"ג להתחייב מיתה בשבילה אף בלא שום תפילה).

עליו פרשת מסעי לתתך תעב

כחה העצום של התפלה

"והצילו העדה את הרוצח מיד גואל הדם... וישב בה עד מות הכהן הגדול..." (לה. כה) "לפיכך אמותיהן של כהנים מספקות להם מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על בנייהם שימותו" (מכות יא.) צריך ביאור, מהו כוחם של רוצחים להמית בתפילתם את הכהן הגדול קדוש ה'?

ביאר המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל שהיות והרוצחים יודעים שהדרך היחידה ליציאתם מערי המקלט היא רק ע"י מות הכהן הגדול, אם כן כשהם מתפללים על מותו, מתפללים הם בכל לבם ונפשם, לכן יש חשש שתפילתם תתקבל.

מכאן הראה המשגיח זצ"ל, נלמד כוחה העצום של תפילה כנה, שכן אם על דבר כזה, לבקש מהקב"ה שימות אהובו של מקום שהוא בוודאי דבר שאינו הגון, בכל זאת יש חשש שהתפילה תתקבל, אם כן כשאדם מתפלל בכל לבו על רוחניות בוודאי שיעננה.

Talmud Yerushalmi explains that there is a difference between a curse and a tefillah (prayer). An unprovoked curse

will not come to pass, but there is no guarantee that an unjustified and unprovoked tefillah will not be answered.

There is another halachah involving a Kohen Gadol that points to this very same teaching.

We read during the avodah of Yom Kippur Mussaf that in the times of the Beis HaMikdash, as the Kohen Gadol exited the Kodesh HaKodashim, he would utter a short tefillah. What was he davening for at that exalted time?

One of the things he said was, "Please ignore the prayers of wayfarers."

The Kohen Gadol was concerned that someone would be in the middle of a road trip and he would feel a couple of drops. In fear of getting caught in a downpour, he might pray, "Please, Hashem, let it stop raining." Since that selfish prayer would be detrimental for farmers and society at large, the Kohen Gadol had to expend some of the uplifted moments as he exited the Kodesh HaKodashim to pray that Hashem ignore that tefillah, because he realized that Hashem might just listen to this single wayfarer!

The same applies to the prayers of unintentional killers in an ir miklat or of a wayfarer.

True, there is no reason for Hashem to grant their wish that a Kohen Gadol die or that there be no rain because one person will get home with wet clothing. But prayer is a natural part of the system this world was built on, and it can be accepted even without a reason.

When we see how potent prayer is even when the person davens for outrageous things (that the High Priest should die; there should be no rainfall), we realize how much more potent our prayers are when we daven that we should be able to learn better, to be better parents, better spouses, and better members of our community!

Basis of Torah - R. Roberts

adequately and to the fullest extent. On his death, the murderer was also released.

This episode gives us a telling insight into the potency of prayer and the awesome responsibility that goes with it. Naturally, much more was expected of the high priest than anyone else, but we, too, can have the same hotline contact with Hashem at any time and use the identical medium of prayer to make our requests. Perhaps because we daven so often we have forgotten its dynamic potential.

Our Sages also relate that the mothers of the high priests used to befriend the murderers and offer them delicacies and clothes so that they should not pray for the demise of their sons to gain an early release. Once again we perceive the capacity of sincere tefillah — the ability of a murderer to shorten the life of the cohen gadol with his prayer which the mothers tried to prevent.

Perhaps those mothers were not only motivated by the maternal love of their children. If their sons stand accused of not davening properly to avert fatalities in Klal Yisroel, they too felt culpable because they had not taught their children the true value and power of prayer. If they would have educated them correctly in this field, possibly such tragedies would never have happened, and the blame lies partially with them.

"יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותיי, שתרחה על בני (פלוני) ותהפוך את לבבו לאהבה וליראה את שמך לשקוד בתורתך הקדושה ותסיר מלפניו כל הסיבות המונעות אותו משקידת תורתך הקדושה ותכין כל הסיבות המביאות לתורתך הקדושה, כי אתה שומע..." (אגרות חזו"א)

עניינה של תפילה על הבנים וחינוכם היא כל כך חשובה, עד שיש מקום לחשוב שהתפילה היא העיקר החשוב ביותר בכל החינוך. זו תהיה אשליה לחשוב שהחינוך וגידול הילדים להיות גדולים בתורה ומצויינים במידות טובות הוא אמנם בידי אדם, בידינו שלנו, הדבר תלוי בקב"ה. אמנם הילדים הופקדו בידינו, ואנחנו צריכים לעשות את כל המוטל עלינו. אבל נדרשת מאיתנו תפילה רבה לפני הקב"ה על הפיקדון אשר הפקיד בידינו.

אנו זוכים, ב"ה, ומתפללים שלוש תפילות ביום, אך אולי הגיע הזמן שנעצור רגע ונתבונן האם אנו באמת ובתמים מתפללים או שאנו רק נמצאים בביהכ"ל בשעת התפילה.

על מנת להבהיר מהי תפילה נתבונן נא, איפוא, בדבריו היסודיים של ה"נפש חיים" בעניין חשוב זה העומד ברומו של עולם:

כתיב "לאהבה את ה' אלוקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם" (דברים יא, יג), ואמרו רז"ל (בפ"ק דתענית ובספרי): "איזוהי עבודה שבלב? הוי אומר זו תפלה." הנה האהבה שאמר שצריכה להיות בכל לב - הוא פשוט, כי היא ממצוות התלויות בלב. וכן עניין האהבה בכל נפש שאמר, היינו אף גם למסור נפשו עליו ית"ש מעוצם נפלאת האהבה לנ יתברך, וכמ"ש בפרשה הראשונה "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך" - האהבה נמצאת מטבעה בלבו ובנפשו של האדם, זוהי כל מציאותה בעולם.

בלתי אפשרית, כפי שידוע לכולם.

אם כן כיצד נוכל באמת לכוון בתפילה, ומה עלינו לעשות כדי שהמחשבות לא יטרידונו? לא אחת אנו חפצים לבקש איזו שהיא בקשה אישית בתפילת שמו"ע. לעיתים זה ב"רפאנו", ופעמים ב"שמע קולנו", והנה פתאום אנו מוצאים את עצמנו ב"מודים אנחנו לך" ורק אז נזכרים ששכחנו לבקש בזמן. על כן העצה היעוצה היא לעשות הכנה לתפילה! זהו הדבר שרבים טועים בו: מרכזים את המאבק על התפילה לשעת התפילה עצמה - דבר שהוא כמעט בלתי אפשרי, ובאמת עיקר העבודה צריכה להיעשות לפני התפילה. להלהיב את עצמנו, לא להיכנס מהרחוב לביהכ"ל ישירות לתוך התפילה, אלא לשהות מעט "ולכוון את ליבו לשמים".

הזוהר הקדוש אומר שהעצה לבקש את הבקשות מעומק הלב, כלומר כשאתה מתפלל אל תאמר את המילים סתם, אלא תתבונן בזה בעומק הלב ואז תוכל לכוון.

"עומק הלב" פירושו לבקש בשיא ההתרגשות, לצעוק ולרעוד, לא לבקש באופן שטחי כשאומרים "רחם על ציון כי היא בית חיינו". יש לחוש כי אם אין ביהמ"ק אני פשוט מת! זוהי בקשה מעומק הלב.

מסעי 33 א 33 רפט

כלומר הגמרא מקשה שמשמע במשנה שאם היו הרוצחים מתפללים היתן תפילתם נענית, ומה אםש הכהן הגדול הלא זו קללת חינם, ומדוע יענש הכהן גדול ומתרתת הגמרא "שהיה להן לבקש רחמים על דורן ולא בקשו". אחריות נוראית היתה מוטלת על כתפיו של הכהן גדול, והוא נחשב כאשם, אם בדורו הגיע אדם למצב של רציחה בשוגג, עד כדי שחייו בסכנה אם הרוצח יתפלל עליו שימות [ובדרך אגב הקשה הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל ומה יועילו המזון והמים שסיפקו להם אימותיהם של כהנים גדולים וכי אז כבר יתרצה ויישב כל ימיו בגלות ולא יתפלל לצאת משם, מבאר רבי זלמן זצ"ל באמת הם היו ממשיכים להתפלל, אבל אחרי שקיבלו מים ומזון כבר התפילה לא תהיה מעומקא דליבא כל כך, כאשר יהודי מתפלל מעומקא דליבא תפילה נענית מיד וזה סכנה נוראה לכהן גדול אך כאשר התפילה היא לא כל כך ממעמקי הלב היא לא תתקבל] אך הגמרא ממשיכה להקשות הלא הדין הוא

But what was not a test for our ancestors in Poland and Russia and Germany is a test for those of us fortunate enough to be living among the comforts of America today. In truth, it should be just the opposite, Rabbi Dessler writes in the fourth volume of *Michtav M'Elivahu* that material affluence is part of the preparation for the advent of *Mashiach*. When our lives no longer need to be focused exclusively on eking out our daily sustenance, we have the peace of mind to direct our attention to spiritual matters and to prepare for a world in which Hashem has revealed Himself for all to see. Yet that affluence is a test. On the one hand, it allows us to direct our thoughts to spiritual matters; on the other hand, it tempts us to an involvement

with material luxury, which only coarsens us.

We have been provided an opportunity by Hashem, and we are wasting it. Worse, that opportunity is having exactly the opposite effect from what Hashem intended. The Shelah Hakodosh wrote over four hundred years ago, "I see Jews building mansions fit for princes. They build permanent dwellings in this world and in these defiled lands confident that their children and their children's children will inherit them. And this appears as a removal of their thoughts from the Redemption." Those words ring equally true today. We have become entrenched, sure that we are living in a motherland where our grandchildren and great-grandchildren are going to live as well. If *Mashiach* were to come today, our first worry might well be: What am I going to do with the swimming pool?

We are unfortunately like the twelfth grader who told his *rebbe* when the class was studying a *Gemara* about anticipating the ultimate salvation, "If you tell me it's a mitzvah to want *Mashiach* to come, I'll want him. But I really don't need *Mashiach*. I'm learning well. I'm succeeding. Why do I need *Mashiach*?" We suffer from the same problem. We think to ourselves: We're honest; we're *frum*; *Yiddishkeit* is strong in our city. Who needs *Mashiach*? Since we are no longer in twelfth grade, we know better than to articulate our own lack of longing for *Mashiach*. But when we look deep into our hearts, we know that we could ask the same question as that twelfth-grader.

Rabbi Shimon Schwab gave a beautiful parable for our state of being without *Mashiach*, as well as for our own blithe unawareness of the situation we are in. Imagine you are at a wedding. Everybody is well-dressed, the band is playing, the photographers are snapping away, the smorgasbord is wonderful. Everyone is having a grand time. Only one thing is missing: the bride has not shown up. No matter how attractive the surroundings, most of us realize that a wedding without a bride is nothing. Well, a world without *Mashiach* is a wedding

without a bride. Only one difference: We don't even realize that the bride isn't here.

הנה כבר הבאנו מה שאמרו במשנה בכמות, לפיכך אימותיהן של כהנים מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו.

ובגמרא מובאת גירסא, ואיכא דמתני, כדי שיתפללו על בניהם שלא ימותו, ע"כ. דהיינו שלא זו בלבד שלא יתפללו על הכה"ג שימות, עוד התפללו עליהם שיחיו.

ואם נתבונן, הרי יש כאן נקודה מופלאה, הרי הרוצה בשוגג, עקר חייו ממקומו לגמרי, עזב את ביתו, את שכונתו ומכריו, הפסיד מקום עבודתו, והוא יושב בעיר מקלט מגודה מכל משפחתו וחביריו, בעיר זו הוא נפגש עם עוד כמה 'צדיקים' מהמחלקה שלו, ואין לו עצה איך להימלט משם, וכל תקוותו ומשאלת ליבו שימות הכהן גדול, ועבור זה הוא נושא את עיניו ומתפלל לקב"ה, שיעשה עימו חסד אחד... שיטול את נשמתו של הכהן הגדול...

פתאום נכנסת אשה ומגישה לו "סנדוויצים" ועוגיות, וגם "סוודרים" ושאר מלבושים הצריכיך לו, ואם הוא מבקש גם סעודות לא שגרתיות, היא מסכימה להעניק לו מכל מה שיחפץ, ובעבור כל זה היא אינה מבקשת תמורה אלא שלא יתפלל על בנה שימות²³.

וכפי הנראה אכן היא מצליחה לשכנע אותו, ולגירסת הגמ' - הוא כבר גם מתפלל בעד הכה"ג שיזכה לאריכות ימים ושנים...

והוא פלא עצום, אדם שמספקים לו אוכל ומלבושים, שוכח הוא מכל צער, וכל משאלותיו לחינות נשכחו ממנו, והוא אינו עוסק אלא בעינוגי מאכל וכדו'.

ובעוד שאנו תמהים ומתפלאים, נתבונן נא ונראה כי איננו שונים ממנו.

לדאבונו, בעת שאנו שרויים בגלות הארוכה והמרה הזאת, החושך יכסה ארץ ועיר האלוקים מושפלת עד שאול תחתיה, הרי שבתקופות שיש צרות ומכאובים קשים אנו זועקים ומבקשים על הגאולה, אך תקופה שבאופן כללי אנחנו 'מסודרים' מעט, יש פרנסה, יש גם לימוד תורה, ופחות או יותר 'הכל בסדר', שוב התפילה על בנין בית המקדש היא כמצות אנשים מלומדה, וגם הברכות והתפילות שהן מנוסה התפילה, יוצאות מפינו ללא שום הרגשים מיוחדים, ואנחנו לא מרגישים שבאמת קוואב לנו.

והאמת היא, שזה מחמת שיש לנו קצת "סנדוויצים" ועוגיות, אנו שוכחים כי העיקר חסר, שכנתא בגלותא, המצב הרוחני של עם ישראל מדורדר, וגם מה שאנחנו

כן מקיימים וכן לומדים, זה כאין וכאפס לעומת מה שהיה כשביהמ"ק היה קיים, ואנחנו בדיוק כמו אותם תושבי עיר המקלט, אשר זונחים את הכל עבור מעט מעדנים שאמא של הכה"ג מביאה להם...²⁴.

צד R. Ford Stan לפנינו נעבוד ♦ וועד טז

"ומי שבא בסוד ה', ראוי לבוין בברכת זוקף כפופים גם על השכינה הקדושה, וישמח על זקיפתו לעתיד במהרה בימינו" (יסוד ושורש העבודה). אנחנו מאמינים באמונה שלימה שהקב"ה יזקוף את השכינה מעפרא, ויזקוף שוב את קומת עם ישראל - אבל קשה לנו קצת להתפלל על הגאולה - וכי אני אביא את המשיח? אולי תפילתי יכולה להוסיף משהו לרפואת איזה חולה, או לפעול שאקבל קצת כסף שאני צריך, אבל האם אני - האדם הפשוט - יכול להביא את המשיח? האם תפילתי יכולת לקרב את הגאולה? קשה לנו להאמין.

אבל כדאי לנו לזכור ולשנן את דברי המסילת ישרים (פ"ט) "ואם יאמר אדם: מי אני, ומה אני ספון שאתפלל על ירושלים? המפני תפילתי תצמח הישועה? תשובתו בצידו, כאותה ששנינו (סנה' לו). "לפיכך נברא אדם יחידי, כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם", וכבר נחת רוח הוא לפנינו ית' שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת, ואף שלא תעשה בקשתם מפני שלא הגיע הזמן או מאיזה טעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקב"ה שמח בה!"

"אתה תקום תרחם ציון" (תהי' קב, יד) - והוא יוליכנו קוממיות לארצנו (עפ"י ויקרא כו, יג), אמן.